

24. 1. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K povaze zápisu do evidence skutečných majitelů

Dne 1. 1. 2018 nabyla účinnosti část třetí, jedenáctá a dvanáctá zákona č. [368/2016](#) Sb., kterými se mění zákon č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jako „novela“).

V tomto článku se zaměříme na část třetí novely, kterou došlo ke změně zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů (znění po změně dále jako „novelizovaný ZVR“ nebo také „NZVR“). Nově je vložena samostatná část zákona upravující evidenci skutečných majitelů (dále také jako „ESM“).

Novelou došlo ke zřízení evidence údajů o skutečném majiteli právnické osoby zapsané do veřejného rejstříku a svěřenského fondu zapsaného do evidence svěřenských fondů. Skutečným majitelem se pak dle § 4 odst. 4 zákona č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „AMLZ“) rozumí fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnické osobě, ve svěřenském fondu nebo v jiném právním uspořádání bez právní osobnosti. Dále AMLZ v § 4 zakotvuje právní domněnky skutečného majitele u jednotlivých právnických osob. Definici skutečného majitele není třeba podrobně rozebírat, jelikož k této problematice existuje celá řada publikací. Co již není příliš řešeno je charakter zapisování skutečných majitelů do ESM. Jedná se skutečně o povinnost právnické osoby do ESM údaje o skutečném majiteli zapsat?

Dle § 29b odst. 1 AMLZ jsou všechny právnické osoby povinny vést a zaznamenávat aktuální údaje ke zjištění a ověření totožnosti svého skutečného majitele, a to spolu s údaji o skutečnostech, které toto jeho postavení zakládají. Obdobnou povinnost pak má i svěřenský správce a jiná osoba v obdobném postavení vůči jinému právnímu uspořádání bez právní osobnosti[1]. Následně je zakotveno, že se „údaje o skutečném majiteli právnické osoby, svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti zapisují do evidence údajů o skutečných majitelích způsobem a v rozsahu, který stanoví zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.“[2] Tím dle důvodové zprávy[3] **zákonodárce zakotvuje povinnost** všem zapsaným osobám ve veřejných rejstřících zanést své skutečné majitele do ESM.

Podporou pro tento závěr může být konečně i čl. 30 odst. 3 ve spojení s recitálem č. 14 IV. AML směrnice[4], kdy státy mají povinnost zajistit, aby informace o skutečném vlastnictví právnických osob, včetně údajů o skutečné držené účasti byly uchovávány v centrálním registru. Promítnutí směrnice do českého právního řádu je základním důvodem pro přijetí novely.

Důvodová zpráva k novele však není v tomto závěru zcela konzistentní, neboť k části třetí novely uvádí, že „v návaznosti na IV. AML směrnici se tedy vytváří instrument (pozn. red. evidence skutečných majitelů), do kterého **mohou** právnické osoby povinné k zaznamenávání **zanést aktuální údaje o svém skutečném majiteli**, které musí podle AML zákona povinně zaznamenávat (nový § 29b AMLZ).“ [5] Zákonodárce tak nešťastně hovoří o **možnosti právnických osob zanést aktuální údaje o skutečném majiteli, nikoliv povinnosti** těchto osob tak učinit, čímž vnáší do celé problematiky určitou nejasnost. Pokud se pak zaměříme i na znění novelizovaného ZVR, ten stanoví, že návrh na zápis údajů o skutečném majiteli musí být učiněn bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodně skutečnosti [6]. Zde zákonodárce uvádí, že jde o převzetí § 11 odst. 2 nyní platného rejstříkového zákona. Z komentářové literatury [7] je však zřejmé, že i přes gramatické znění – **návrh musí být učiněn** – není vždy nutné návrh podat, a je na vůli tvůrce právního jednání, jestli chce, aby nastaly účinky spojené se zápisem.

I přes výše uvedenou nejednotnost samotného zákonodárce o povaze zápisu do ESM je podle našeho názoru třeba dospět k závěru, že se jedná o povinnost všech ve veřejném rejstříku zapsaných právnických osob zavést do ESM příslušné údaje o svém skutečném majiteli.

Otázkou také zůstává, jak aplikovat tuto povinnost na všechny právnické osoby již ke dni 1. 1. 2018 zapsané ve veřejném rejstříku, konkrétně do kdy musí splnit povinnost zanést údaje o skutečném majiteli do evidence a jaké sankce hrozí v případě prodlení.

Lhůtu pro splnění uvedené povinnosti stanovují přechodná ustanovení, která jsou nepochopitelně zakotvena prostřednictvím novely v AMLZ (nikoliv v NZVR). Dle přechodných ustanovení „*právnická osoba zapsaná do obchodního rejstříku oznámí do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona rejstříkovému soudu údaje o skutečném vlastníkovi*“ [8]. Pro ostatní zapsané právnické osoby platí lhůta tříletá. Toto pravidlo je však zavedeno do našeho právního řádu částí první novely, která nabyla účinnosti již dne 1. 1. 2017 (stejně tak i novela jako celek s výjimkou části třetí, jedenácté a dvanácté). Nedopatřením zákonodárce tak lhůta pro splnění povinnosti oznámit skutečného majitele rejstříkovému soudu uplynula ve stejný den, kdy byla zřízena ESM, tedy 1. 1. 2018. Jedná se o zcela zjevnou chybu zákonodárce, neboť i z konstrukce osvobození od soudního poplatku za zápis údajů o skutečném majiteli v části jedenácté novely jasně vyplývá, že původním záměrem bylo pro splnění povinnosti stanovit jednoroční lhůtu ode dne zřízení evidence skutečných majitelů. Od soudního poplatku za provedení zápisu údajů o skutečném majiteli jsou osvobozeny právnické osoby již zapsané (do dne 1. 1. 2018) do veřejného rejstříku po dobu jednoho roku ode dne nabytí účinnosti části jedenácté zákona, tedy do 1. 1. 2019.

Tuto chybu zákonodárce se pokouší zhojit Ministerstvo spravedlnosti ČR svou metodikou, ve které uvádí, že „*tuto povinnost (pozn. red. zapsat skutečného majitele do ESM) musí splnit právnické osoby zapsané do obchodního rejstříku do 1. ledna 2019*“ [9]. S ohledem na charakter a nezávažnost této metodiky je však podle našeho názoru vhodnějším postupem analogické užití § 122 odst. 1 NVZR, kdy všechny zapsané osoby (mimo osoby zapsané do spolkového rejstříku) musí přizpůsobit do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti části třetí novely, tedy do 30. 6. 2018) zapsaný stav požadovanému stavu. Pokud by nedošlo k tomuto nastíněnému analogickému výkladu, pak by všechny v obchodním rejstříku zapsané právnické osoby již musely podat návrh na zápis svého skutečného majitele právě dne 1. 1. 2018 a vzhledem k tomu, že dle § 118i odst. 1 NZVR musí soud zápis provést do 5 pracovních dnů ode dne doručení návrhu na zápis, by došlo k absolutnímu zahlcení rejstříkových soudů.

Dále jen v krátkosti k možným sankčním nástrojům v případě neprovedení zápisu. Zde je třeba upozornit na § 118c NZVR, který vylučuje použití části první až čtvrté NZVR, není-li stanoveno jinak (tato konstrukce byla přijata vzhledem k charakteru ESM jako neveřejného rejstříku). Tím je tedy mj.

vyloučeno užití sankčních mechanismů, které obsahuje např. část druhá (§ 104 a násl. NZVR). Teoreticky možné by se mohlo jevit spáchání přestupku na úseku podnikání dle § 9 zákona č. [251/2016](#) Sb., o některých přestupcích, v platném znění, kdy se právnická osoba dopustí přestupku tím, že nesplní povinnost podat návrh na zápis, změnu nebo výmaz zápisu v obchodním rejstříku nebo v jiném veřejném rejstříku, popřípadě v jiné evidenci[10]. Zde však nelze chápat evidenci stroze gramaticky, ale je třeba ji vykládat spolu s § 9 odst. 2 písm. a) bodem 1. téhož zákona jako jinou evidenci, pokud se jedná o osoby nezapsané ve veřejném rejstříku. V případě ESM se jedná o zápisy osob zapsaných ve veřejném rejstříku, nelze tedy patrně naplnit skutkovou podstatu tohoto přestupku. Pro aplikovatelnost přestupku na úseku podnikání i pro nesplnění povinnosti provést zápis do ESM by tak zřejmě muselo dojít k novelizaci výše uvedeného ustanovení, popř. zakotvení jiné sankce. Lze tedy shrnout, že ačkoliv se jedná o povinnost právnických osob zapsat svého skutečného majitele, v případě porušení této povinnosti jim nehrozí žádná přímá sankce.

V úplném závěru si dovolíme shrnout výše uvedené. Ačkoliv se podle našeho názoru jedná o povinnost právnické osoby zapsat svého skutečného majitele do ESM, nejednotností důvodové zprávy k novele a zněním novely samotné vnáší zákonodárce do celé problematiky výše uvedené nejasnosti. Právnickým osobám však lze jistě doporučit, aby své skutečné majitele zapsaly včas. Právní úprava v přijatém znění stále otevírá řadu otázek, zejména **jakým způsobem bude stát efektivně zajišťovat naplnění čl. 30 IV. AML směrnice a provedení zápisů skutečných majitelů vymáhat**. Konkrétní odpovědi nám tak s určitostí zřejmě poskytne až praxe.

JUDr. Lenka Příkazská,
advokátka

Mgr. Milan Jelínek,
advokátní koncipient

[HSP & Partners advokátní kancelář v.o.s.](#)

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 734 363 336
e-mail: ak@akhsp.cz

[1] § 29b odst. 2 zákona č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.

[2] § 29b odst. 4 tamtéž.

[3] Důvodová zpráva k zákonu č. [368/2016](#) Sb., kterým se mění zákon č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

[4] Směrnice EP a Rady (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu.

[5] Důvodová zpráva k zákonu č. [368/2016](#) Sb., kterým se mění zákon č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

[6] § 118e odst. 2 NZVR.

[7] Havel, M., Štenglová, I., Dědič, J., Jindřich, M. a kol.: Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 394 s.

[8] Čl. II bod 10 přechodných ustanovení AMLZ zavedených zákonem č. [368/2016](#) Sb.

[9] Metodika Ministerstva spravedlnosti ČR k evidenci skutečných majitelů právnických osob.

[10] § 9 odst. 2 písm. a) bod 2. zákona č. [251/2016](#) Sb., o některých přestupcích

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. - jednatelé](#)